

V iskanju mesta Vilindar

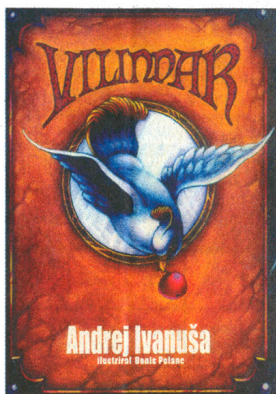
Andrej Ivanuša: Vilindar

KATARINA TRSTENJAK

Za devetimi gorami, za devetimi vodami in deseterimi ribniki se običajno rojevajo pravljice. Branje slednjih je po mnenju mnogih bolj v otroški domeni. A skoraj vsi smo rasli in zraskli z njimi. Nekaterim so se miti in čudežna bitja usedla tako globoko v srce, da so s pisateljevanjem vzeli usodo palčkov, vil in demonov v svoje roke. Lahko rečemo, da je pravljicarjev pri nas dovolj. Njihov izbor se začne ožiti, ko se osredotočimo na tiste, katerih zgodbe izhajajo iz slovenske mitologije in se še bolj zoži, ko iščemo danes napisane pripovedke v verzih. Na situ med slednjimi ostane mariborski pisatelj Andrej Ivanuša in njegov Vilindar, "pripovedka v verzih, pesnitev iz daljnih dni," ga je sam poimenoval. Andrej Ivanuša je novo pisateljsko ime, čeprav piše že dlje časa. Njegov knjižni opus zajema "le" tri knjige. Čudovita potovanja zajca Rona, pustolovsko delo iz čudežne dežele za otroke, ki je sicer izšlo v štirih delih na sever, na jug, na vzhod, na zahod zahod, znanstveno-fantastični roman Rhea in zadnje Vilindar, ki je izšla letos marca.

Na začetku je bil slednji mišljen kot pravljica, a končal kot sedemverzna, pesnitev s preprosto rimoa-b-a-b-c-c-b. Devetdeset kitic, sestavljenih iz sedmih verzov, je tudi pri obliki izbral pravljica štrevila. Ideja za Vilindar se mu je porodila ob prebranju knjig Sledovi potujočih duš in Mitološko izročilo Slovencev avtorja dr. Zmaga Šmitka.

V uvodu nam avtor, za lažje razumevanje pesnitve, razloži nekaj osnov slovenske mitologije. Tako izvemo, da leži naša zemlja na ribjem hrbtu. Ob vesoljnem potopu je Slovence rešil polbog Kurent, saj je eden izmed ljudi ob potopu splezal na vrh vinske trte. Predstavljeni so vsi bogovi in demoni, ki nastopijo v pesnitvi, ter njihove lastnosti, zato je za bralca priporočljivo, da si opise pred

Založniški atelje Blodnjak, Ljubljana, 2008

branjem Vilindarja podrobno prebere in skuša zapomniti.

Kakopak se pesnitev začne za sedmerimi vodami in izza deveterih gora, kjer leži pozabljeno mesto Vilindar, ki je plod avtorjeve domišljije. Čudežno mesto, v katerem so nekoč prebivale vile, čaka na nove naseljence, kjer se jim bo čas ustavil in bodo uživali le srečo. Že na začetku se soočimo s tipičnim pravljicnim motivom obljubljene dežele. Kot se za pravljico spodobi, potrebujemo še junaka, običajno močnega in pogumnega mladeniča, ki so mu naklonjene višje sile. Pred nami že stoji kovač Maladon, ki si pred iskanjem Vilindarja skuje zelo oster meč, ki ga s posebnimi obredi posveti bogovom. Z njegovim odhodom pa se nikakor ne more sprijazniti njegova ljuba Doreja, ki se odloči oditi za njim. Pripovedke pa ni brez vmešavanja bogov, ki so temni in pa svetli. Temne sile se skušajo ranljivega človeka maščevati svetlemu bogu Kresniku.

Bralec se nato skozi kovačevo potovanje sreča z velikanom in seznanj s starimi slovenskimi bogovi in demoni, v pripovedki ne manjka niti čudežno jabolko. Branje je gladko in zgodba

je polna predvsem neprijetnih presečenj za Maladona. Bralec, ki uvoda o mitologiji ni le preletel, lahko opazi, da avtor konsistentno sledi pomenu in lastnostim, ki ga imajo predmeti in bitja v naši mitologiji. Tok branja mogoče nekoliko zmede le avtorjeva uporaba različnih imen za isto pravljicno bitje in bralec se je tako občasno primoran vrniti nazaj na prve strani, k razlagi. Ivanuša se je odločil, da bo pesnitev napisana v starem jeziku, vendar pa je večina starinskih besed še danes povsem razumljiva. Ravno ta starinski jezik daje pesnitvi dodaten čar in pomislek, da izvira že

iz davnih časov. Tudi kovačevi boji so opisani živo in barvito, tako da nam ostanejo v spominu in si zlahka lahko predstavljamo kačo, kako svoj dolg jezik steguje proti njemu. Srečni konec je ravno tako ena izmed pravljicnih značilnosti in avtor se je tudi tukaj držal. Na koncu je dodan neke vrste nauk, značilen bolj za basni, in njegovo sporočilo velja tudi v današnjih časih.

Ob dokaj enostavni strukturi pripovedke, starinskem jeziku in že obstoječih nastopajočih bitij bralec ob koncu Vilindarja pomisli, da gre za enostavno reciklažo na trenutke pozabljene sloven-

ske mitologije, z nekaj lastnega pridiha in domišljije. A vendar se je česa podobnega do sedaj lotil malokdo in danes prepričljivo napisati zgodbo, ki odseva večstoletno starost, ni ravno mačji kašelj. Vilindar je knjiga, ki jo lahko v roke vzamejo otroci in tudi odrasli, ki se vedno znova radi vračajo v svet predvsem slovenskih ljudskih pravljic. S kratkim dodanim opisom slovenske mitologije dobi knjiga še izobraževalno noto in lahko bralca usmeri na nadaljnjo pot raziskovanja slovenske mitologije in spoznavanja slovenskih pravljicnih bitij.

VEČER

PONEDELJEK, 18. AVGUST 2008

CENA 0,95 EUR (9 HRK)

www.vecer.com

ČITALNICA

citalnica@vecer.com | 13

Naročniki lahko navedene filme naročite ob delovnih dneh po telefonu 02 23 53 326, 02 23 53 322 ali 02 23 53 500, e-pošti knjiga@vecer.com ali na spletnem naslovu trgovina.vecer.com

VEČER